

zálogául szolgál arra nézve is, hogy a magyar nemzet hálásan vési a történelem lapjaira mindazoknak nevét és emlékezetét, kik a nemzet közművelődésének érdekében életökkel is áldozni elég bátrak voltak.

Nagy-Enyed, 1895 február 3.

HEREPEI KÁROLY.«

Így beszél Herepei, így beszél az igazi magyar oktató.

Mélyen t. hallgatóság! Nekem ezentúl még egy kötelességem van: fordulok a jelenlevőhöz, ki nem más, mint Csató János Alsó-Fehérmegyének jelenlevő régi alispánja. Már mondtam, hogy az ő házában lobbant lángra Fenichel Sámuelben a szikra: a természet kiapadhatatlan szeretete és ott vette az irányt mindabban, a mi sikerre vezetett. Én üdvözlöm ezen az ünnepen Alsó-Fehérmegye alispánját Csató Jánost. És igaza van Herepei Károlynak reánézve is, a midőn mondja, hogy a nemzet a haladás ösvényére jutott, mert immár a művelődés terén szerzett érdemet igazán meg tudja becsülni.

A nemzet jövője valóban attól függ, hogy azok a férfiak, kik ma a kulturáért működnek, kik ma küzdenek, nyomot róva, elősegítsék szeretettel azokat is, a kik majd utánunk következnek.

Ugy legyen!

Ezután Dr. Madarász Gyula bemutatta s felvilágosító magyarázattal kísérte Fenichel gyűjtéséből a legnevezetesebb madarakat.

II. Fenichel madarai.

Tisztelt szakosztály, mélyen tisztelt vendégek!

Herman Ottó tagtársunknak boldogult Fenichel Sámuelről tartott emlékbeszéde kapcsán bemutatom és röviden megismertetem Fenichel új-guineai madárgyűjteményének egyes nevezetesebb alakjait. Fenichel Uj-Guineában tizennégy hónapot töltött s szorgalmával olyan becses és értékes gyűjteményt hozott össze, a mellyel nevét a tudományban, valamint nemzeti kulturánk terén is megörökíté.

A Fenichel részéről célba vett expedíció történetét röviden vázolom. Fenichel Romániában bizonyos Grubauer nevű müncheni fiatal emberrel ismerkedett meg, ki rábirta őt, hogy Uj-Guineába tervezett expedíciójában elkísérje. Fenichel kapva kapott az alkalmon és engedve ezen ajánlatnak, a bukaresti múzeumnál elfoglalt állásáról is lemondott, Grubauerhez csatlakozott és az expedíció előkészítése végett azonnal Németországba sietett.

Az expedíció felszerelése a legrövidebb idő alatt megtörténvén, Fenichel 1891 ik év szeptember hó 30-ikán Hamburgban hajóra szállt, Grubauer pedig ugyanazon év október 15-ikén Genuában csatlakozott hozzá.

Az expedíció felszerelésének munkálatai közben arra a meggyőződésre jutottak, hogy a területekre annyira féltékeny új-guineai Plantage társaság expedíciójok elé, mely a német területekre volt irányozva, akadályokat szándékozik gördíteni, ez okból egyelőre Jáva szigetére hajóztak, hogy onnan Új-Guinea holland területére juthassanak. Az időközben kiütött kolera miatt azonban kénytelenek valának a Holland-Új-Guinea felé megkezdett útjokról Singapoore-ba visszatérni, a honnét december 15-ikén mégis csak Új-Guinea német területe felé vitorláztak.

Új-Guinea, földgömbünk legnagyobb szigete, Ausztráliától északra fekszik, a déli szélesség $0^{\circ} 30'$ -től $10^{\circ} 3'$ -ig és a keleti hosszúság (Ferrótól) 149° -tól 169° között. Ausztráliától a Torres-út, Új-Britanniától a Dampier-út és a Molukki szigetektől a Gilolo-út választja el. E nagy sziget kiterjedése $802,848 \text{ km}^2$, tehát mintegy $170,000 \text{ km}^2$ -rel nagyobb, mint az Osztrák-Magyar Birodalom. Lakosságának száma igen csekély: Beccari a benszülötteket körülbelül egy millióra becsüli, Handtke pedig 1891-ben kiadott térképén* csak 460 ezer lelket jelez. Éghajlata forró és egészségi viszonyai, a maláriás partvidékeket leszámítva, jó. Politikai beosztását tekintve, a legutóbbi egyezmények szerint, a sziget nyugoti fele ($390,560 \text{ km}^2$) Hollandia, keleti felének északi része ($179,250 \text{ km}^2$) Németország, déli része ($233,038 \text{ km}^2$) pedig Anglia birtoka.

Nem czélom ezúttal Új-Guinea faunájára részletesen kiterjeszkedni, azonban Ornistát tekintve, jelezhetem, hogy e sziget főhazája a paradicsom-madaraknak, melyek gyűjtése és megfigyelése egyik főczélja volt Fenichel Sámuelnek.

Új-Guinea belseje teljesen ismeretlen, sőt sok helyen partvidéke is az.

Fenichel társával 1891 december 15-ikén Singapoore-ból Új-Guinea felé hajóznán, kilencz nap alatt Constantin-Hafen-be, a német új-guineai társaság telepére jutott, a hol egy időre tanyát is ütöttek és tudományos kutatásaikat ezen a környéken végezték. Márczius közepén azonban, eddig felderítetlen okból, Fenichelt társa, Grubauer, szó nélkül elhagyta és visszautazott Európába, a nélkül, hogy Fenichelt pénzzel vagy egyéb eszközzel ellátta volna.

Ez állapotában azon kéréssel fordult Fenichel hozzám, járnék közbe, hogy az expedícióban remélt eredmény elérésére a m. n. muzeum részéről pénzegélyben részesíttessék. E kérését illetékes helyen előterjesztvén, a m. n. muzeum igazgatósága sietett részére azonnal 1000 forintot utalványozni. Ez volt Fenichel akaraterejének

* General-Karte von Australien und der Südsee.

és kitartásának próbaköve, mert tudnunk kell, hogy Fenichel levele két hónapig volt útban s ugyanannyi idő kellett ahhoz, hogy hazája részéről a segítség elérje. Az összeg kézhezvétele után Fenichel az ismeretlen Finisterre hegység lábánál levő Bongu faluba költözött, hol a maga és emberei számára egy házikót épített; kirándulásait innen intézte a Finisterre hegységnek európaiktól még át nem kutatott területére, a honnan gyűjteményének tekintélyes részét szerezte. Anyagi eszközei kimerültével újabban is a m. n. muzeumhoz fordult, de sajnos, az új segítséget már nem használhatta fel, mert 1893 márczius hó elején, állítólag malariában, meghalt.

Kutatásának tudományos eredményét illetőleg jelezhetem, hogy a madarakon kívül, a melyeket általánosságban ismertetni szándékozom, ethnografiai tárgyakat, lepkéket, rovarokat és csigákat is gyűjtött. Az ethnografiai tárgyak, levelei szerint, a tízezret is meghaladták, a melyekből azonban hazájába csak háromezer néhány száz jutott; lepkegyűjteménye felülhaladja a négyezret, a bogarak a kétezret, a csigák száma pedig tizenöt-húszezer lehet.

Hogy a madarakra térjek, Fenichel összesen 95 fajt 206 példányban szerzett, és bőréen kívül majdnem mindegyiknek a mellcsontját is preparálta. Ezenkívül a madarak biológiájáról jegyzeteket készített és a benszülötteknél divó triviális neveket is följegyzé. A madárgyűjtemény teljes feldolgozása a múlt évben alakult magyar ornithológiai központ kiadványának »Aquila« című folyóirata első évfolyamában található.

Fenichel hat különféle ragadozó madarat gyűjtött, a melyek közül ez alkalommal csakis a *Harpyornis novae-guineae* fajt emelem ki, melyet Salvadori gróf 1880-ban »*Ornithologia della Papuasias*« című nagy munkájában irt le. Ezt a kegyetlen és vérengző ragadozót leginkább vaskos csőre és rendkívül erős lábai jellemzik. Fenichel azt írja, hogy ez a benszülöttek valóságos réme, mert házi állataikat, disznóikat, sőt még kedves dingo kuttyajokat is a legvakmerőbben szokta elrabolni, mely tulajdonságánál fogva Bongu környékén és a Finisterre hegység őslakói »unka«-nak nevezik, a mi szerintök annyit tesz, hogy rabló. Bongu környékén nagyon ritka lehet, mert Fenichel, a ki fél évig lakott ott, egyetlen egy élő példánnyal sem találkozott. A preparálta példányt is a benszülöttek-től kapta, kik azt az őserdőség belsejében fogták és csak kimulta után negyednapra hozták hozzá, mikor már testének nagy része feloszlásnak indult; mindamellert mégis megmenté gyűjteményének.

A verébalkatúak (Passeriformes) rendjében először is a varjúfélék családjával (Corvidae) találkozunk. A varjúfélékből 3 faj van előttünk: *Corvus coronoides*, *Corone orru* és *Gymnocorax senex*. A

két előbbi a mi közönséges fiatal vetési varjúkra emlékeztet, az utóbbi pedig minden más varjútól eltér. Ruházatának színe jellemzi leginkább, mely fiatal korában piszkos-szürke, s minél vénebb, annál világosabbá és fehérebbé válik.

A varjúfélékkel közel rokonságban van a *paradicsom-madarak* családja (Paradiseidae).

A paradicsom-madarak már századok óta ismeretesek Európában, a hová spanyol, portugál és holland hajósok hozták be legelőször. Pigafetta Antonio történetíró 1800-ban kiadott »*Primo viaggio intorno al Globo*« című munkájában a többek között ezekről a madarokról is megemlékezik s azt mondja, hogy a világ körülhajozására való Magellan-féle vállalat, midőn 1522 év szeptember 6-ikán útjáról első ízben megérkezett, két gyönyörű paradicsom-madarat hozott magával, melyet a batshiani törzsfőnök küldött volt ajándék fejében a spanyol királynak.

A még manapság is virágzó paradicsommadár-kereskedést a benszülött pápuák kezdték ősrégi időkben. A paradicsom-madarak bőrét szokták kikészíteni és ezek kerülnek a kereskedésbe. A bőr kikészítésének módja a következő: felmetszvé a madár hátát vagy oldalát lenyúzzák, koponyáját a bőrben hagyják, hegyesre faragott pálczikát szúrnak belé s lábait tövükben lemetszve, a bőrt a pálczikára csavarják és megszáritják.

Az európai piacra ilyen láb nélküli bőrök kerültek legelőször s ez az oka az akkoriban általánossá vált ama hitnek, hogy e madarak, »melyek táplálékukat a napsugarakból kapják«, folyton-folyvást egész életükön át repülnek, a nélkül, hogy valaha leszállnának.

Linné ismerteti legelőször tudományosan ezen madarak néhány fajtát, a ki ugyan meg volt győződve, hogy a lábhiány csakis a benszülöttek csonkításától eredhet, de épen az említett hitnek megörökítése végett az egyik fajt *Paradisea apoda*, vagyis lábatlan paradicsom-madár névre keresztelte.

Hogy hány paradicsom-madár faj van, azt most még gyanítanunk sem lehet, mivel Uj-Guinea belseje — mint már említém — hol a legtöbb e fajú madár él, még teljességgel ismeretlen. Az eddig ismeretesek részint a partvidékekről, vagy a nem nagyon távol eső belső részekről, részint a kisebb pápuai szigetekről, mint az Aru sziget-csoport, Jobi, Misol, Misuri, Salvatti, Batshian, Gilolo és Obi szigetekről származnak. Mikor a British Museum kiadta »*Catalogue of the Birds*« harmadik kötete 1877-ben megjelent, még csak 34 faj volt ismeretes; azóta azonban, hogy a kutatások kissé már előbbre haladtak, a fajok száma is jóval szaporodott. Sharpe a »*British Ornithologist's Club*« ülésén múlt év december 19-ikén az eddig ismert fajo-

kat összegezte; számuk most már 82-re emelkedett. Mennyi szép és elképzelhetetlen csodálatra méltó fajjal fognak gazdagodni ismereteink, ha majd a rejtelmes sziget belseje is hozzáférhető lesz! Az utazók 40—50 kilométernyinél még eddig nem juthattak mélyebbre, csak Hunstein Károly-nak sikerült a hetvenes években a kissé távolabb eső 4025 m. magas Owen-Stanley havasig férközni, s 7—8000 lábnyi magasságig — tehát közel a hórégióig — hatolván, mesés szépségű két fajt fedezett fel, melyeket *Paradisornis Rudolphi* és *Astrarchia Stephaniae* néven* vezettek be a tudományba.

A paradicsom-madarak földrajzi elterjedésének köre a pápua szigetekre és Ausztrália keleti részére esik; a fajok többsége azonban Uj-Guineában található.

Biológiai jokkal tüzetesen még kevesen foglalkoztak. Megfigyelések nagy nehézséggel jár, mert félénk és nagyon óvatos madarak, a mi valószínűleg a századok óta ellenük irányult vadászatnak a következménye. Az ember közeledését már messziről észreveszik és elszállanak. A paradicsom-madarak, különösen a valódi paradicsom-madarak néhány faja gyümölcséréskor seregesen jelenik meg a partvidékeken; a reggeli órákban érkeznek s az egész napot ott töltik, nagy károkat okozva, este felé, varjúk módjára, a rengeteg erdő sűrűségébe vonulnak, a hol éji szállásul a legmagasabb fákat keresik ki.

A benszülöttek napközben nem vadásznak rájuk, hanem nyugvóhelyüket kipuhatolván, leső-kunyhókat készítenek oda, és este az érkezőket, jól irányzott tompa végű nyilaikkal, egyenként leszédítik.

Fészkelésüket és szaporodásukat még majdnem teljesen homály fedi. Hogy mennyire óvatosak a fészkelő helyek megválasztásában, eléggé világos példa, hogy a meglehetősen gyakori *Paradisea raggiana* egyetlen egy s véletlenül fölfedezett tojását csak 1883-ban (Dr. Ramsay),** a közönséges *Paradisea minor* tojásának pedig csak egy töredékét 1884-ben (Dr. Meyer) ismertették először.

Fenichel a következő nevezetesebb fajoknak jutott birtokába: *Craspedophora intercedens* Sharpe (1. ábra). A hím meglehetősen díszes tollazatú: fejeteteje, begye és melle kékes-zöld fémfényben ragyog,

* E cikk szerzője, az ornitológusok megállapodásának megfelelőleg, a species-neveket kis betűvel írja, még ha személynevekről származnak is: *Paradisornis rudolphi*, *Astrarchia stephaniae* stb. Társulatunk kiadványaiban ez még szokatlan, s a párizsi nemzetközi zoológia gyűlés határozataival sem egyezik, azért javítottuk a személynevekről kölcsönzött species-neveket mind nagy kezdőbetűvel.

A SZERK.

** S h a r p e legújabbban (Monogr. of the Paradiseidae) említi, hogy 1890-ben sikerült nagy fáradsággal a Geisler testvéreknek a *Paradisea raggiana* fészket fölfedezni, a melyben két tojás volt.

1. ábra. *Craspedophora interceden* Sharpe.

a két középső farktolla is hasonló; háta és szárnyfedő tollai feketék, mely szín, bizonyos szög alatt nézve, kék vagy violaszínt játszik; e tollak tapintata bársonyszerű; a madár alul sötét violaszínű és oldaltollai feketék. A jércze fölül rozsdaszínű, alul fekete hullámos keresztávokkal.

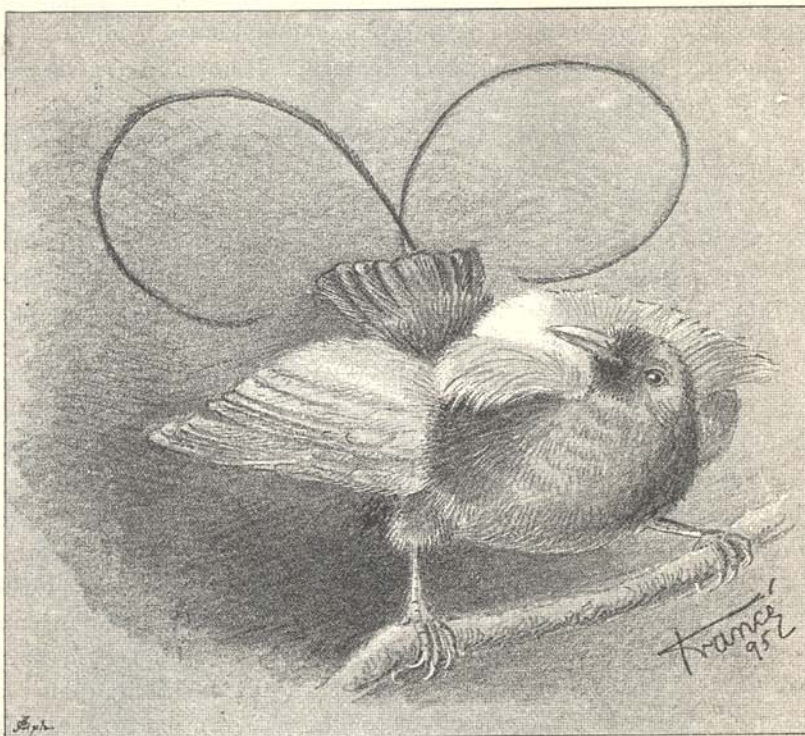

2. ábra. *Trichoparadisea Guilielmi* II Cab.

Fenichel ezen ritka madarat a Finisterre hegységben, Yombu-Csore és Csongumana helyeken észlelte és a többek között hangját is följegyezte: *kcha, kcha, kchu, kchu . . .*; a fiataloké valamivel csengőbb: *kchru, kchru . . .* Összesen négy példányt szerzett e fajból, melyeknek begyében és gyomrában bogyókat talált. A

benszülöttek ezen fajt *kollo-asz*-nak hívják. (*Asz* annyit tesz, mint madár.)

Paradisea minor Shaw. Egyike a közönséges fajoknak, mely Uj-Guinea partvidékén nagy mennyiségben fordul elő; különösen gyümölcsérés idején csapatokban jelenkezik. Fenichel e fajjal mindenütt találkozott s 24 darabot preparált belőlök. Hangját így jegyzi: *fuü, fuü, fuü, kvakk, kvakk* . . . A benszülöttek *gomul* vagy *gomul-*

3. ábra. *Diphilodes septentrionalis* Mey.

malasz-nak nevezik. A hím élénksárga oldaltollai, melyek egykor divatos női kalapokról is ismeretesek; a világosságnak kitéve, színöket hamar elvesztik és megfakulnak.

Paradisea Augustae-Victoriae. Csak pár év előtt írta le Cabanis* és Augusta Victoria német császárné nevére nevezte el. E faj az előbb említett *P. minor* és a délkeleti Uj-Guineában honos *P. raggiana* faj közt áll. Köpönyege szalmasárga, mint a *P. minor*-é, ellenben keskeny, sárga nyaksávja és bársonyos begye a *P. raggiana*-ra emlékeztet. Mindkettőtől azonban aranyos sárgába játszó narancsszínű

* Journ. f. Ornith. 1888. 119. 1. 1889. Taf. II.

oldaltollaival különbözik. Fenichel ezen ritka és szép fajból egy gyönyörű himet kapott Huon-Golf vidékéről.

Trichoparadisea Guilielmi II. Cab. (2. ábra.) E rendkívül érdekes paradicsom-madarat az előbbi fajjal egyidejűleg ismertette Cabanis, II. Vilmos német császár nevére keresztelve. Homloka és torka zománczos zöld, háta világos szalmasárga; fehér oldaltollainak laza szerkezete eltér minden más eddig ismert fajétól. Fenichel a Finisterre-hegységben a mintegy 5—600 méter magasságban fekvő Inglemana és Sagonamana helyekről három példányt gyűjtött, a hol a benszülöttek *gomul-chaubi* néven ismerik. Hangja a *P. minoré*-hoz hasonlít: *fü, ffüü, fü füüü*

Ciccinnurus regius L. Ez igen közönséges, de pompás színű kis madarat már a régi hajósok hozták Európába, mely faj Uj-Guineában (a legmagasabb hegyek kivételével) mindenütt, sőt még az Aru szigetcsoporton, Salvatti, Misol és Jobi szigeteken is található. Az öreg hím kifejlett tollzatban fölül ragyogó karmazsin-vörös és bizonyos ráeső fényben narancssárgát játszik; feje, nyaka és begye ugyanolyan. Szemei fölött fekete bársonyszerű folt van; mellének mindkét oldalán kinyúló tollkaréja van, melynek színe szürke fémfényű világos-zöld szegéllyel. Mellén át is hasonló világos-zöld fémfényű szalag vonul. Hasa fehér. Két közbülső farktolla drótszerű fonallá nyúlt, melynek vége kiszélesedett és kerekre kunkorodott, színe pedig ugyancsak fémfényű világos-zöld. A jércze felül barna, alul fakó, sötét keresztcsávokkal. Bongu tájékán *mangavasz* néven ismeretes.* Fenichel 17 darabot preparált, melyek közül hímek és jérczék különféle, fiatal, átmeneti és nászruházatban vannak.

Diphilodes septentrionalis Mey. Ez alig rigónagyságú, de jóval zömökebb. Különös ismertető jele a megnyúlt és köralakúlag kifelé kunkorodó két középső farktolla. Mellének selyemszerű tollai zöldek, szárnyfedő tollai pedig narancssárgák. Kemény s hosszú nyakszirttollait fölemelheti és legyezőszerűleg kiterjesztheti. Fenichel két himpéldánynak jutott birtokába Csongumana és Inglemana helyeken, a hol a benszülöttek *konyanyi* néven ismerik.

Manucodia atra. Ez a faj már átmenet a varjúkhoz. Színe fekete, melyet kékes-zöld zománcz borít. Fenichel két fiatal példányt gyűjtött.

A *légykapók* (Muscicapidae) családjából két új fajt vagyok szerencsés bemutatni; egyikét Fenichel Sámuel emlékének *Arses Fenicheli*, a másikat Herman Ottó kedves mesterem tiszteletére *Poecilodryas Hermani*-nak neveztem el. (4. ábra alul.)

* Az Aru szigetek lakói »gobi-gobi«-nak hívják; l. Sharpe, Monogr. of the Paradisiidae.

A *szövőmadarak* (Ploceidae) családja egy új fajjal gazdagodott, melyet Sharpe, a British Museum madártani osztálya őrének és kedves barátomnak, tiszteletére *Donacicola Sharpii*-nak neveztem el.

4. ábra. *Donacicola Sharpii* Mad. és *Poecilodryas Hermani* Mad.

Fenichel a *Donacicola Sharpii* fajból két hím példányt gyűjtött Bongu környékén, mely szerinte az ott tenyésző magas füvekben meglehetősen gyakori. A benszülöttek *tombu-asz*-nak nevezik.

Érdekes madár a lappantyúhoz hasonló *Podargus papuensis*.

A *Podargidae* családba tartozik. Életmódja, a mennyiben arról Fenichel pár szóban megemlékezik, úgy látszik, a lappantyúéhoz hasonló.

Piripio madarakat is lőtt Fenichel. A két példányban bemutatott *Merops Salvadorii* faj eddig még egyetlen múzeumban sem található; a típus is, melyet a drezdai múzeumban őriznek, s a mely e faj megállapítására szolgált, csak fiatal példány. Legközelebb áll a *Merops philippinus*-hoz, tőle azonban abban különbözik, hogy nagyobb terjedelmű és hosszabb a farka, színe pedig nem zöld, hanem aranyos olajzöld.

5. ábra. Arses Fenicheli Mad.

Fenichel a jégmadarak közül is tekintélyes sorozatot gyűjtött, a melyek szép színű tollazatukkal válnak ki.

A Bucerotidák közül a *Rhytidoceros plicatus* fajt szerezte meg.

A papagáj-félék közül ritkébbak a *Lorius Salvadorii*, *Cycloprittacus Edwardsi*, a kis füles papagáj, a *Dasyptilus Pesqueti*, a mely ritkaságán kívül annyiban érdekes, hogy anatómiai tekintetben átmenet a ragadozó madarakhoz. E különös papagájfajból Fenichel négy példányt gyűjtött, melynek elejtése, mivel a legvadabb rengeteg őserdőkben található csupán és mindig a legmagasabb fák tetején tartózkodik, igen nagy nehézséggel jár. E papagáj sercegei az őserdő

ségekben roppant nagy károgaást visznek véghez, mely mérföldekre hallatszik. A benszülöttek szép tollazatát diszül használják. Az új-guineai fekete kakadú *Microglossus aterrimus* hatalmas csőrével szintén említésre méltó.

6. ábra. *Cypselopterus Edwardsi* Oust.

Az új-guineai galambfélék, mint a trópusi éghajlat alatt egyáltalán, eltérve a mi fajaink egyszerű tollazatától, a legnagyobb színváltozatokkal ékeskednek. Szürke, sárga, narancssárga, kék, barna, rózsaszín és karmin szín rendszeren ékíti őket, de e színek legtöbbszörre a legtöbb faj ruházatán a domináló zöld színnel minden átmenet

nélkül vannak alkalmazva. Ilyen fajok péld. a *Ptilopus pulchellus*, *Pt. jobiensis*, *Pt. plumbeicollis*, *Megaloprepia poliura* és *Rheinwardtoenas Reinwardti*.

A koronás galambok (*Gouridae*) közül, Fenichel az érdekes *Goura Beccarii* fajt három példányban gyűjtötte. E faj elejtése

7. ábra: *Goura Beccarii* Salv.

könnyű, különösen, ha a fákról lehulló bogyókból jóllakik, mivel ilyenkor alig bír felszállani. A koronás galamb tollai a benlakóknak fej- és egyéb díszül szolgálnak.

Végre a gázlók és uszók rendjéből az új-guineai bölömbikának (*Zonerodius heliosylus*), egy érdekes fehérfejű kacsának (*Tadorna radjah*), és egy pelikánnak (*Pelecanus conspicillatus*) felemlítésével

a Fenichel-féle gyűjteménynek nevezetesebb és jellemzőbb részét bemutattam.

Fenichel úgyszólván csak belenyúlt Uj-Guinea állatvilágának titkaiba és a tudományra nézve máris három új madárfajt szerzett. Mit teremthetett volna ő akaraterejével és buzgalmával, ha kedvezőbb körülmények között csak valamivel több anyagi eszközzel rendelkezhetett volna; kivált pedig ha élete hosszabbra nyúlt volna!

De azt mégis elérte, hogy élete nem veszett el haszon nélkül, mert kitörülhetetlen nyomot rovott az ornithológia tudományának mezejére, a hol az új jelenségek már ritkúlnak s ha akadnak, csak igazi buzgósággal szerezhetők meg.

Fenichel Sámuel érdemes az elismerésre: szert tett reá működésével és halálával.

Erre Csató János Alsó-Fehérmegye alispánja emelt szót:

Szép, fölemelő és hazafias cselekmény, midőn hazánk elsőrangú intézete és tudós társulata, mint a Magyar Nemzeti Múzeum és a K. M. Természettudományi Társulat, oly kegyeletes módon emlékezik meg azon férfúról, ki életét a tudományos kutatásnak szentelte. Lelkesítő indítékul fog ez szolgálni a jövőre azon hazafiúi bűvárainknak, kik életüket a tudományok művelésének szentelendik, meggyőződést szerezve ezen mostani cselekményből abban a tekintetben, hogy van a hazának tudományos intézete, vannak a hazának tudományos egyesületei és tudós férfiai, kik elismeréssel, méltánylással viseltetnek olyanok iránt, kik életüket a tudományok fejlesztésének szentelik, de egyszersmind sarkalni is fogja ez a mai emlékünnepe az illető bűvárokat, hogy bűvárlataik gyümölcsét, gyűjteményeiket hazai tudományos egyesületeinknek, különösen pedig a nemzeti múzeumnak hagyományozzák, hogy ily módon a mi nemzeti múzeumunk is fölemelkedjék ama magas színvonalra, melyen más kulturnemzetek kitűnő múzeumai állanak, melyeket nemcsak a tudományos kutatás, hanem egyszersmind a honszeretet is emelt nagyokká.

Megragadom ez alkalmat azon régi szándékomnak kifejezést adni, hogy negyven éven keresztül megszakítás nélkül folytatott gyűjtéssel szerzett madár- és növénygyűjteményemet, valamint családi könyvtáramat is bekövetkezendő halálom esetére a Magyar Nemzeti Múzeumnak adományozzam. (Taps, éljenzés.)

Ha a nemzeti múzeum kegyes lesz ezen adományomat elfogadni, abban az esetben engem hálára kötelez, mert így biztosítva vagyok, hogy e gyűjtemények a jövő időkre is fenn fognak tartatni, egyszersmind pedig módot nyujtand nekem, hogy csekély erőmhöz s

tehetségemhez képest hazafiúi kötelességemnek éleget tegyék. (Élénk éljenzés és taps.)

Szalay Imre a M. Nemzeti Múzeum igazgatója: T. szakosztály! A M. Nemzeti Múzeum a legmelegebb, legőszintébb hála érzetével és legnagyobb köszönettel fogadja azt a hazafias ajánlatot, melyet Csató János Alsó-Fehérmegeye alispánja szíves volt halála eseteére a mai napon már a nemzeti múzeumnak kilátásba helyezni. Negyven évi hasznos és fáradhatatlan működésének eredménye az, melyet illetőleg a nemzeti múzeumnak csak azon óhajta van, hogy a nemes adományozónak sok évig legyen még alkalmja gyönyörködni gyűjteményében; hogy minél később következzen be az az időpont, mikor a nemzeti múzeum átvéve e gyűjteményt, drága kincs-ként, drága ereklyeként Csató János nevére örök időre őrizze s a nemzet közművelődése, mint a tudomány egyeteme javára gyümölcsötse.

Szily Kálmán: T. szakosztály! Örömmel, büszkeséggel jegyezhetjük be mai ülésünket Társulatunk történetébe. Díszes közönség gyűlt egybe, hogy részt vegyen az ünnepen, melyet a társulat egy a tudományért rajongó magyar ifjú emlékének szentelt. Lelkes emlékbeszédet, tanulságos előadást hallottunk ez ünnepen, melyet Csató János társunk, Társulatunk tiszteletbeli tagjának fel szólalása valódi hazafias ünnep színvonalára emelt, midőn élete gyönyörűségét, madártani és növénytani gyűjteményeit felajánlotta a M. Nemzeti Múzeumnak, annak az intézetnek, mely minden magyarnak, az egész magyar nemzetnek szemefénye. Örömről szolgálhat, hogy e felajánlás és annak elfogadása a M. Nemzeti Múzeum igazgatósága részéről a mi szerény Társulatunk ülésén ment végbe; ez okból indítványozom, hogy egyfelől örömről, másfelől azon tiszteletnek és hálának, mellyel Csató János társunk iránt viseltünk és melyet szívünkben érzünk, mai ülésünk jegyzőkönyvében méltó kifejezés adassék. (Élénk helyeslés.)

Dr. Entz Géza elnök ily értelemben mondta ki az egyhangúlag hozott határozatot s ezzel az állattani szakosztály nyilvános ülését bezárta.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.